

Richtlijn taxatie wolvenschade aan landbouwhuisdieren

De Directeur van BIJ12,

Gelet op artikel 6.1 van de Wet natuurbescherming, en de verordeningen en beleidsregels die de provincies in verband daarmee hebben vastgesteld, waarin wordt verwezen naar de door BIJ12 vastgestelde taxatierichtlijnen;

Besluit:

Hierbij stel ik, met ingang van 1 januari 2023 de richtlijn wolvenschade vast voor het taxeren van schade aangericht door wolven aan gehouden landbouwhuisdieren, in het kader van de door de provincies aan BIJ12 gemandateerde bevoegdheid te beslissen op aanvragen om tegemoetkomingen in schade, als bedoeld in artikel 6.1 van de Wet natuurbescherming.

Utrecht, 31 januari 2023

Ir. J.D.C. van der Endt, MPA

Directeur van BIJ12

Besluit tot vaststelling richtlijn: 31 januari 2023

Ingangsdatum: 1 januari 2023

Kenmerk: TMDOC-2096211112-553-FZ

Richtlijn taxatie wolvenschade aan landbouwhuisdieren

Inleiding

Richtlijn van BIJ12 ter uitvoering van de Provinciale Beleidsregels over het verlenen van tegemoetkomingen in de schade door wolven aan landbouwhuisdieren.

Deze taxatierichtlijn bevat uitgangspunten voor de werkwijze bij het uitvoeren van taxaties en de waardebeoordeling van dieren, met als doel te komen tot zorgvuldige, eenduidige besluitvorming bij het verlenen van tegemoetkomingen in faunashade (veeschade) door de wolf.

De onderhavige Richtlijn vervangt, met ingang van 1 januari 2023, de 'Richtlijn taxatie en prijzen bij wolvenschade in de schapenhouderij' d.d. 1 oktober 2019.

Uitgangspunten

Aanvraag/melding

1. Een dierhouder met een dood of verwond dier, die een wolf als veroorzaker vermoedt, moet hiervan binnen 24 uur na constatering van de schade, (telefonisch) melding doen bij BIJ12;

Taxatie werkwijze

2. Als de melding, op basis van het gesprek met en foto's van de melder, redelijkerwijs doet vermoeden dat wolf niet uit te sluiten is, wordt zo snel mogelijk na de melding een taxateur gestuurd. Bij twijfel wordt ook een taxateur gestuurd. Geen taxateur wordt gestuurd als taxeren niet meer mogelijk of zinvol is; bijvoorbeeld als duidelijk is dat het een andere diersoort betreft (denk aan vos of hond) of als het gedode dier al te lang ligt waardoor een DNA-afname niet meer zinvol is. Het niet-langskomen door een taxateur gebeurt in overleg met de dierhouder.
 - 2a. De taxateur legt de situatie ter plekke vast, zoals de vindplaats/locatie van het getroffen dier, verwondingen, eventuele sporen en dergelijke. Tevens noteert de taxateur of er wolfwerende maatregelen aanwezig waren zoals een deugdelijk raster, alsmede de kenmerken daarvan.
 - 2b. De taxateur neemt (een) DNA-monster(s) af van het/de gedode/verwonde dier(en). Dit monster wordt door de taxateur voor analyse opgestuurd naar een door BIJ12 aangewezen laboratorium.
 - 2c. De taxateur maakt een rapport van zijn bevindingen en stuurt het taxatierapport naar BIJ12. De dierhouder ontvangt een bevestiging taxatie.
3. Een tegemoetkoming wordt verleend als het landbouwhuisdier met zekerheid of zeer waarschijnlijk door een wolf is gedood.

Taxatie schade

4. De taxatiewaarde van het gedode dier is bepalend voor de hoogte van de tegemoetkoming. Als er bijzondere factoren zijn die invloed hebben op de waardebeoordeling van het dier, is het aan de aanvrager om dit aan te tonen. In de toelichting wordt nader ingegaan op de waardebeoordeling.
5. Aanvullend op punt 4 worden, bij schade door de wolf, ook de volgende schadeposten meegenomen bij de taxatie en de tegemoetkoming.

- a. Bij verwonde dieren. De dierenartskosten tot maximaal de taxatiewaarde van het dier. Het betreft de kosten voor bezoek van de dierenarts, zoals voorrijkosten en behandel en/of onderzoekskosten. Ingeval het gewonde dier na behandeling alsnog overlijdt bedraagt de tegemoetkoming: de dierenartskosten tot maximaal de taxatiewaarde van het dier [plus] de taxatiewaarde van het overleden dier, als in punt 4.
Het is aan de aanvrager om de dierenartskosten aan te tonen met een factuur.
 - b. Bij abortus. Geleden schade door het optreden van abortus bij drachtige dieren, mits de aanvrager de dracht en het oorzakelijke verband tussen de aanval van de wolf en de abortus aantoont dan wel aannemelijk kan maken.
Bijvoorbeeld door het gebruik van dek-blokken; het overleggen van een langjarige administratie van verwerpingen; of een scan van het dier, welke scan binnen twee weken na aanval van de wolf (het stressmoment) moet plaatsvinden.
 - c. Voorrij- en afvoerkosten van een kadaver naar Rendac.
Het is aan de aanvrager om deze kosten aan te tonen met een factuur.
6. Duidelijkheidshalve wordt hier ook vermeld, zonder uitpuittend te kunnen zijn, wat niet meegenomen wordt bij de taxatie en de tegemoetkoming. Dit betreft onder meer:
- a. Materiaalschade, zijnde kosten voor herstel van door wolven of gehouden dieren beschadigde omheiningen; (kosten materiaal en arbeidsuren plaatsen omheining).
 - b. De tijd (uren) die de veehouder heeft besteed aan de afhandeling van de schade.
 - c. Bijzondere aankoopkosten, gemaakt bij de aanschaf van dieren ter vervanging van de gedode dieren. Denk aan, een bijzondere (waardevolle) aanschaf, importkosten, aanvoerkosten, quarantaine en dergelijke. Bij het vaststellen van de hoogte van de tegemoetkoming, wordt uitgegaan van de taxatiewaarde van het gedode dier in het normaal maatschappelijk verkeer (op basis van de Tabel normwaarden van schapen KWIN-Veehouderij en indien nodig andere marktgegevens).
 - d. Schade/kosten in het geval een gehouden dier, na of door de aanval van een wolf, zou losbreken en buiten de omheining (verkeers)ongelukken zou veroorzaken.
 - e. Andere schade/kosten waarvan geoordeeld moet worden dat deze redelijkerwijs van ten laste van de aanvrager behoren te blijven.

Toelichting op de uitgangspunten

De situatie rondom de wolf in Nederland is continue in ontwikkeling. Het beleidskader is het Interprovinciaal Wolvenplan 2019, vastgesteld door het IPO-bestuur op 24 januari 2019. Het wolvenplan is te vinden op www.bij12.nl. Gezien de ontwikkelingen sinds 2019 werken provincies, het ministerie van LNV en BIJ12 momenteel samen aan een nieuw Interprovinciaal Wolvenplan. Daarvoor is nadere afstemming en onderzoek nodig. Naar verwachting wordt in 2024 een geheel geactualiseerd nieuw wolvenplan vastgesteld. Vooruitlopend daarop wordt in 2023 een addendum vastgesteld bij het wolvenplan 2019 met daarin enkele toevoegingen/wijzigingen die inspelen op de actualiteit, en die niet kunnen wachten tot de voorgenomen algehele actualisatie in 2024. De uitgangspunten in deze richtlijn zijn gebaseerd op het huidige interprovinciale wolvenbeleid.

Algemeen

Grondgebruikers en dierhouders zijn zelf verantwoordelijk voor het nemen van preventieve maatregelen om hun gewassen en gehouden landbouwhuisdieren te beschermen tegen schade door beschermde diersoorten. Om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming in schade door de wolf wordt – voorsnog – niet getoetst of een aanvrager voldoende preventieve wolfwerende maatregelen heeft getroffen om zijn dieren te beschermen en het risico op schade door de wolf te voorkomen en beperken. Dit kan in de toekomst veranderen. Het voorgaande is in de provinciale beleidsregels over tegemoetkoming in faunaschade bepaald.

Werkwijze taxatie, DNA-afname

Bij het opnemen van de situatie ter plekke en het taxeren van de schade, is van belang dat de monsterneming/DNA-afname uitsluitend wordt uitgevoerd door in opdracht van BIJ12 werkende personen (een consulent BIJ12 of taxateur in opdracht van BIJ12). Aldus wordt gewaarborgd dat de werkwijze van taxeren inclusief DNA-afname eenduidig gebeurt, en de herkomst van het DNA-monster van het getroffen dier onafhankelijk en met zekerheid vast te stellen is. Wel is het mogelijk dat BIJ12 een derde, bijv. een dierenarts, toestemming geeft de DNA-afname te doen, als er sprake is van uitsluitend gewonde dieren die niet geëuthanaseerd hoeven te worden. Na DNA-afname kan een gewond dier dan direct behandeld worden om onnodig lijden te voorkomen.

DNA voor breder onderzoek/kennisvergaring

Hoewel gedode of verwonde huisdieren zoals katten en honden, niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komen, is het wel denkbaar dat (een consulent van, of taxateur in opdracht van) BIJ12, langskomt voor DNA-afname als een wolf als dader niet valt uit te sluiten; dit met als doel nadere kennisvergaring en onderzoek.

Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid om, op verzoek (en op kosten) van de provincie en in overleg de dierhouder en BIJ12, in specifieke gevallen te besluiten tot autopsie en/of sectie op grote volwassen hoefdieren (gedode runderen, paarden). Het doel is om hiermee ervaring op te doen, en meer kennis en inzicht te krijgen in de wijze waarop de mogelijke wolvenaantal heeft plaatsgehad en in de gezondheidstoestand van de getroffen dieren. Dit is voor een provincie facultatief/onverplicht; het is niet iets waar een aanvrager recht op heeft.

Goudjakhals

Naast de wolf wordt met enige regelmaat ook de goudjakhals in Nederland gesignaleerd, welk dier nauw verwant is aan de wolf. Uit een taxatie en DNA-analyse kan volgen dat de goudjakhals als dader moet worden aangemerkt. Bij een taxatie en tegemoetkoming in schade door de goudjakhals aan gehouden dieren, wordt op gelijke wijze gehandeld als bij de wolf.

Waardebepaling dieren

Het bepalen van de waarde van gedode dieren is afhankelijk van meerdere factoren, zoals diersoort, ras, geslacht, leeftijd, dracht en stadium van de dracht, gebruiksdoel (slacht, fokkerij, melkproductie en dergelijke), wel of niet opname in stamboek, wel of niet biologische bedrijfsvoering, gezondheidsstatus van het bedrijf [bijvoorbeeld, bij schapen zwoegerziektevrij, CL-vrij, scrapieresistent], of van het individuele dier [scrapieresistent met genotype ARR/ARR].

Schapen

Met betrekking tot de schapen heeft BIJ12 aan de Wageningen University & Research (WUR) en aan de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) advies gevraagd (bijlagen 2 en 3). Ook is DLV gevraagd om advies over de actualisatie van de schapen prijzen.

Op basis van het voorgaande heeft BIJ12 in 2019 de prijzen en berekeningsmethodiek vastgesteld, en neergelegd in de Tabel Normwaarden van schapen (bijlage 1A), die wordt gehanteerd bij de berekening van de hoogte van de tegemoetkoming voor schapen.

De waarde-tabel (Tabel Normwaarden van schapen) op basis van de Wageningen Livestock Research, wordt door zowel de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) als Wageningen University & Research (WUR) gezien als het beste uitgangspunt voor de waardebepaling van schapen. Het doel hiervan is een waarderingsstelsel voor schapen, dat een reële waardering van de dieren geeft, juridisch robuust, transparant is en voldoende draagvlak heeft in de sector. Het basis uitgangspunt is een waardering conform marktprijzen. Deze waarde-tabel is in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) gemaakt en wordt landelijk gebruikt (bijvoorbeeld ook in het kader van besmettelijke dierziekten). De tabel is in overleg met taxateurs en de sector, door Wageningen Livestock Research opgesteld; BIJ12 sluit daarbij aan. Periodiek vindt een actualisatie van de prijzen plaats, zodat met actuele cijfers snel een waarde-tabel met marktconforme prijzen kan worden gemaakt.

De WUR-richtlijn Waardebepaling Stamboekschapen (bijlage 2) vormt daarbij de basis om tot een meer specifieke waardebepaling te kunnen komen. Op basis hiervan kan een berekening worden uitgevoerd voor de waardebepaling van de onderscheiden dieren.

Als er ten aanzien van de waardebepaling van een dier bijzondere factoren spelen, denk bijvoorbeeld aan de 10%-norm in de Tabel, is het aan de aanvrager om dit aan te tonen en kan BIJ12 (extern) advies inwinnen, alvorens een besluit te nemen over de tegemoetkoming.

De bedragen in de Tabel Normwaarden schapen zijn exclusief BTW. Bij getroffen hobbymatige dierhouders wordt de tegemoetkoming inclusief btw uitbetaald.

Runderen, paarden

Met betrekking tot de waardebepaling van runderen en paarden, zijn de tabellen met normwaarden (prijzen) voor runderen en paarden van toepassing (bijlagen 1B, 1C). De prijzen zijn vastgesteld door BIJ12 op basis van extern advies, evenals bij de tabel voor schapen.

Taxatierapport

Tot slot is volledigheidshalve een format (sjabloon) bijgevoegd van een 'Taxatierapport veeschade' waarmee de taxateurs bij wolvenschade werken (bijlage 4). In het format taxatierapport zijn de gegevens van de Tabel Normwaarden van schapen geïntegreerd, zodat via een excel-berekening het getaxeerde bedrag en dus de hoogte van de tegemoetkoming tot stand komt.

Schadeposten taxatie

Schade aan bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren en aan hobbymatig gehouden hoefdieren (denk aan schaaap, geit, paard/pony, rund, varken) komt voor een tegemoetkoming in aanmerking. Ook bedrijfsmatig gehouden door de wolf gedode of verwonde kuddebeschermingshonden of hoedhonden, kunnen voor een tegemoetkoming in aanmerking komen.

Verder volgt uit de provinciale beleidsregels dat het om directe schade moet gaan. Alleen schade die rechtstreeks [door vraat, graven, wroeten, vegen, pikken, of door predatie] *aan de landbouw* is aangericht, dus aan landbouwgewassen of gehouden dieren zelf, komt voor een tegemoetkoming in aanmerking. Bij schade veroorzaakt door de wolf is directe schade dus de schade door predatie aan schapen of andere gehouden dieren. De gedode dieren worden getaxeerd, als beschreven in uitgangspunt 4 in deze richtlijn.

Bijkomende schade of indirecte schade komt in beginsel niet in aanmerking. Bij schade door de wolf zijn hierop enkele uitzonderingen gemaakt. In uitgangspunt 5 is benoemd dat de verworpen lammeren veroorzaakt door de wolf, en eventuele dierenartskosten en afvoerkosten, toch voor een tegemoetkoming in aanmerking komen. Hoewel dit geen direct door de wolf gedode dieren betreft, staan deze posten in zodanig nauw verband met de wolvenaantal dat deze schade redelijkerwijs niet ten laste van de dierhouder behoort te blijven.

Tot slot zijn in uitgangspunt 6, voor de duidelijkheid en niet limitatief bedoeld, enkele indirecte c.q. vervolgschadeposten benoemd die niet bij de taxatie en de tegemoetkoming betrokken worden. Deze schadeposten zoals eventuele materiaalkosten en tijd besteed aan de schadeafwikkeling zijn een afgeleide, een (deels onbepaald en niet controleerbaar) indirect gevolg, waarbij de relatie tussen de wolvenaantal en het gevolg niet altijd duidelijk aanwezig hoeft te zijn, dan wel in een verder verwijderd verband staat tot de wolvenaantal. Deze indirecte schadeposten stijgen niet uit boven hetgeen tot het normale bedrijfsrisico of normaal maatschappelijk risico behoort, en het wordt niet onredelijk of onevenredig geacht dat deze voor rekening van de dierhouder blijven.

- - -

Bijlagen | verwijzingen

Alle documenten waarnaar in de voorgaande toelichting is verwezen zijn openbaar en vindbaar via deze link: www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/diersoorten/wolf/schademeldingen

- Richtlijn taxatie wolvenschade aan landbouwhuisdieren;
- Bijlage 1A. Tabel Normwaarden (prijzen) van schapen;
- Bijlage 1B. Tabel Normwaarden (prijzen) van runderen;
- Bijlage 1C. Tabel Normwaarden (prijzen) van paarden en pony's;
- Bijlage 2. WUR-richtlijn Waardebepaling Stamboeschapen - Wageningen Livestock Research, juli 2019;
- Bijlage 3. Rapport taxatie bij wolvenschade aan schapen in Nederland - Gezondheidsdienst voor Dieren, mei 2019;
- Bijlage 4. Format/sjabloon Taxatierapport Veeschade van BIJ12 gebruikt door taxateurs.